

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečna L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto V. - Štev. 37

Gorica - 10. septembra 1953 - Trst

Izhaja vsak četrtek

Nekoliko koristnih spominov

V večkrat moramo brati po časopisih napačne trditve in nezasluzene hvale, ki gredo na rovaš našega časopisa in političnih organizacij.

Danes hočemo pribiti nekoliko zgodovinskih dejstev iz polpreteklega časa. Želimo, da bi si jih vsi dobro zapomnili.

Dne 13. maja leta 1945 je izšla prva številka »Primorskega dnevnika«, ki so ga začeli izdajati v Trstu slovenski komunisti. Malo pozneje, to je 10. junija 1945, so začeli izdajati zvezniki v Trstu »Glas zaveznikov«, ki je izhajal kot nevtralen informativen dnevnik do 1. marca 1947.

Kmalu potem, ko sta začela izhajati ta dva dnevnika, so se zbrali gorški duhovniki na nadsvestni pomembni sestanku. Na tem sestanku so z velikim navdušenjem sklenili izdajati slovenski katoliški tednik.

Dne 29. avgusta 1945 je ta katoliški tednik pod uredništvom msgr. Mirka Brumata tudi izšel s programatično izjavo: »Naš list bo katoliški, to se pravi, da bo širil in pojasnjeval resnico, kot jo uči katoliška Cerkev... Resnico bo povedal brez strahu, brez kompromisov. Živimo v demokratični dobi in zato mora biti v tem popolna prostost.« Ta list je korajžno oral ledino in s svojo neustrašenostjo v oni dobi zidal temelje vsaki protikomunistični organizaciji, ki je pozneje vzrasla.

Monopol titovcev na političnem polju je s tem listom začel izgubljati na veljavi in ljudje so začeli počasi dvigati glave. To je zgodovinska pomembnost tega lista, ki jo hočemo tu poudariti. Meseca januarja leta 1947 so se zbrali v Gorici nekateri protikomunistično usmerjeni moške iz katoliške in bolj liberalnega tabora ter ustanovili »Slov. dem. zvezo« v Gorici, kot združenje dveh skupin s protikomunističnim programom.

Ta »Slovenska demokratska zveza« je začela pod skupnim uredništvom Kemperla in Uršiča izdajati list z imenom »Demokracija«; list se je pisal in tiskal v Gorici. Prva številka je izšla 25. aprila 1947.

Adenauerjeva zmaga

Pri parlamentarnih volitvah, ki so se vršile zadnje nedelje v Zapadni Nemčiji, so dobili kršč. demokrati 244 poslancev od 487 poslancev, torej absolutno večino. Liberalna stranka in narodna stranka, ki podpirata Adenauerjevo politiko, sta dobili 63 poslancev, in sicer prva 48, druga 15 poslancev. Ollenhauerjevi socialisti, glavni nasprotniki Adenauerjeve politike, so dobili 150 sedežev. Stranka beguncev, katerih je v Zapadni Nemčiji kakih deset milijonov, bo imela v novi zbornici 27 poslancev. Sredinska stranka je dobila tri poslance, medtem ko nista dobili ne komunistična ne neonacistična stranka niti enega poslanca.

Zmaga kršč. demokratov priča, da znatna večina zapadnih Nemcev odobrava notranjo in zunanjo politiko kanclerja Adenauerja ter s tem tudi njegovo stališče do Sovjetske zveze in do evropske skupnosti. Poraz skrajne leve in desnice pa dokazuje, da se je nemški narod povrnil k načelom demokracije in da mu torej demokratični svet, z nezaupnimi Francozi vred, lahko popolnoma zaupa.

»Slovenska demokratska zveza« v Trstu, ki se je ustanovila šele leto pozneje, je prevzela »Demokracijo«, ki se je tudi končno preselila v Trst, kjer se danes izhaja.

Leta 1948 so ustavili »Slovenskega Primorca« v Gorici in verski »Teden« v Trstu ter namesto njiju izdali leta 1949 naš list, ki še danes izhaja.

Vsako leto pa je Goriška Mohorjeva družba izdala svoje publikacije. Titovci so prišli s svojim koledarjem šele zelo pozno na dan.

»Katoliško tiskarno« v Gorici so si vzeli titovci takoj ob prihodu v zakup in so tam tiskali svoj »Soški tednik«, ali kakor se je že ta list zval.

Lastniki »Katoliške tiskarne« so morali s tožbo samozvane najemnike spraviti iz tiskarne, ki je tako zopet postala žarišče vsega našega tiska.

Čutili smo potrebo pribiti ta zgodovinska dejstva, ki nam jasno kažejo, kako in kdo so prvi nastopili zoper komunistične ideologije in v kakšnem časovnem redu se je vse to vršilo.

Boj je bil težak, a zmagovit!

V Perziji piha nov veter

V Perziji piha po Mosadekovem padcu nov veter. Novi ministrski predsednik gen. Zahedi je vzel valet krepko v roke ter poskuša spraviti zavoženi državni voz zopet na pravi tir. Njegovo delo gre v dve smeri. Predvsem skuša napraviti v državi mir. Bivšega ministrskega predsednika Mosadeka, ki so ga držali začetkom zaradi varnosti zaprtega v častniškem klubu, so spravili medtem v zapor, kjer čaka na proces. Isto se je zgodilo z njegovimi najvidnejšimi pristaši, kolikor so jih dobili seveda v roke. Tiste, ki so se poskrili, in med njimi je tudi bivši zunanji minister Fatemi, so povabili po radiu, naj se predajo policiji v teku 24 ur. O Fatemiju, ki je zahteval glavo samega kralja, se je prvotno govorilo, da ga je razjarjena množica razsekala, toda vest se je izkazala kot neresnična. Mož torej živi in ni izključeno, da pripravlja kod kak protiudar na sedanjo vlado.

Sporodno s čistko Mosadekovih pristašev se vrši po Perziji lov na glavne voditelje filokomunistične stranke »Tudeh«, ki je podpirala zadnje čase Mosadeka, pri tem pa delala na to, da bi se ob ugodnem trenutku polastila državne oblasti. Na sedežih te stranke in tudi na privatnih stanovanjih njenih pristašev je odkrila policija cele zaloge raznega lahkega orožja, ročnih bomb in cele kamione komunističnega propagandnega materiala.

Druga Zahedijeva skrb je, rešiti Perzijo gospodarskega poloma, v katerega jo je bil Mosadek spravil s svojo trmasto in nepopustljivo politiko napram Angležem. Perzija je dobivala pred nacionalizacijo Angloiranske petrolejske družbe lepe denarje kot odstotke za prodani petrolej. Po nacionalizaciji te družbe so vsi ti dohodki, s katerimi je perzijska vlada krila svoj državni proračun ter plačevala svoje uradnike, odpadli. Da bi to zgubo pokrila, je bila prisiljena prodajati petrolej po polovični ceni, a le malo je bilo petrolejskih družb, ki so se upale kupovati od Mosadeka petrolej ter se s tem izpostaviti raznim sitostim od strani Angloiranske petrolejske družbe, ki je preganjala kupovalce petroleja pravnim potom po vseh pristaniščih in državah, kjer so se z iranskim petrolejem napolnjene ladje ustavile. Posledica vsega tega je bila, da je mogel Mosadek prodati malo petroleja in da je zaradi tega

Tito predlaga internacionalizacijo Trsta

V nedeljo 6. septembra je maršal Tito imel na Okroglici pred kakimi 250 tisoč poslušalci svoj, od vseh mednarodnih političnih krogov težko pričakovani govor. Po tednu nervoznega prerekanja med italijanskim in jugoslovanskim tiskom, po večkratnem protestu jugoslovanske vlade zaradi kršenja jugoslovanskega ozemlja od strani italijanskih vojaških edinic in zaradi premikanja italijanskih divizij vzdolž jugoslovanske meje, so vsi pričakovali, da bo tudi Tito spregovoril ter zavzel stališče do zadnjih dogodkov in do tržaškega vprašanja. In to je tudi storil. Iz njegovega, eno uro trajajočega govora, hočemo navesti le nekaj glavnih misli.

Po kratkem pozdravu pričujočim je maršal Tito pohvalil primorsko in istrsko ljudstvo, ki je kljub najhujšim preganjanjem ostalo zvesto svojemu narodu. Nato je začel opisovati vse krivice in gorje, ki ga je moralo to ljudstvo prenašati ves čas italijanskega gospodarjenja v teh

kraji. Omenil je, da je dobila Italija te kraje kot plačilo za svoje sodelovanje v prvi imperialistični vojni in sicer brez vsakega ozira na voljo prebivalstva, ki je v teh krajih že stoletja prebivalo. Ljudstvo v teh krajih ni bilo nikoli italijansko. Italijani se sklicujejo na dejstvo, da so bili ti kraji nekoč pod rimsko oblastjo, na svoje zgodovinske pravice, toda pod rimsko oblastjo je bila nekoč tudi Francija in Anglija. Tito je udaril pri tem po prejšnji jugoslovanski vladi, ki se ni dovolj energično postavila za te kraje.

Nato je začel Tito naštevati grehe, ki so jih fašisti zakrivali nad prebivalci teh krajev. Omenil je požig Narodnega doma v Trstu in pri Sv. Ivanu, ukinitve vseh slovenskih in hrvaških šol in gospodarskih organizacij, nasilno spremembo priimkov, prepoved slovenskih in hrvaških nagrobnih spomenikov. Spomnil se je na neštete procese zoper slovenski živelj, na smrtno obsodbe specialnega sodišča, na požiganje celih naselij. Prešel je nato na grozote z zadnje vojne, na koncentracijska taborišča, na tisoče mrtvih, na požgane vasi, ki so jih Italijani zakrivali. In vse to je pokrepil s številkami in z natančno navedbo krajev in časa.

Mi bi vse to radi pozabili, je dejal Tito, toda le pod pogojem, da bi Italijani na to NE pozabili. Toda oni še vedno zvenkečejo z orožjem. Zaradi neuradne časnikarske vesti o naših namenih glede cone B je hotel gospod Pella pokazati svojo močno roko ter začel mahati z mečem po zraku. Čemu vse to? Ali nimamo diplomatskih odnosov med seboj? Toda ko vidimo, da ne nehajo ropati in nam groziti, bomo tudi povedali svojo besedo. Zato vprašamo, v kakšen namen rabijo Italijani orožje, ki so ga dobili od zaveznikov? Ali ga mislijo protinam? Ali je mogoče dati takim ljudem orožje v roke? Ne! Kajti vse to bi se lahko zelo slabo končalo.

Nameste da bi se pomenili z nami po diplomatskem potu, so začeli premikati svoje divizije. Toda mi vsi smo videli že mnogo njihovih divizij, oboroženih in razoroženih, zato se ne bojimo zvenketanja njihovega orožja, toda ta komedija bi lahko privedla do komplikacij. Pella misli, da bo na ta način dosegel svoj cilj, toda ne bo ga dosegel. Če misli, da se bo polastil cone A, naj ve, da mu tega ne bomo dovolili. Usedimo se rajši za mizo, kajti pre-

mikanje divizij se ne izplača.

Nato je omenil, da je postavil glede Trsta alternativne predloge, da bi videl, kaj hočejo Italijani. Pella, je rekel Tito, vztraja na tržaški izjavi, ki je mi ne priznavamo in ki je tudi ne bomo nikoli priznali, zakaj ta izjava je bila podana v času, ko nas je Sovjetska zveza še stiskala in ko so bili zavezniki drugačnega mnenja. Italijansko ljudstvo se ne zanima za tržaško vprašanje, ampak misli na pomankanje in na socialne razlike. Tržaško vprašanje so si izmislili politični spekulanti, iredentisti, fašisti in monarhisti. Ti ljudje govorijo vedno o italijanstvu Trsta, pri tem pa ne računajo na gospodarske činitelje. Njim gre le za to, da bi napravili iz Trsta odskočno desko za imperialistična osvajanja.

Mi mislimo drugače. Ko govorimo o tržaškem ljudstvu, mislimo na Slovence, Hrvate in Italijane in na njihove koristi. V gospodarskem oziru spada Trst k zaledju. Trst potrebuje ne samo Slovenija, ampak tudi Avstrija. Trst se mora zanimati za svoje koristi in ne za koristi italijanske imperialistične klike.

Mi nismo za mirovno pogodbo prav nič navdušeni, vendar je bila takrat za nas najboljša, čeravno krivična rešitev. Sprejeli smo jo iz ljubezni do miru. Toda od takrat so se razmere spremenile. Zavezniki so dopustili, da se je naselil v Trstu italijanski živelj, kar daje temu mestu sedaj čisto novo lice. Zato nam mirovna pogodba ne prija.

Italijanski voditelji se sklicujejo na etnično (narodnostno) načelo, ko vidijo, da je v Trstu italijanska večina, nočejo pa priznati tega načela za ozemlje med Trstom in Tržičem. Mi etničnega načela ne priznavamo, razen če bi se popravile vse krivice in uspostavilo stanje 1920. leta.

Nasprotni smo tudi razdelitvi tržaškega ozemlja, po kateri bi dobila cono A Italija, cono B pa Jugoslavija.

Nasprotni smo danes tudi kondominiju z izmeničnimi guvernerjema. Ker je zašlo tržaško vprašanje zaradi italijanskega zadržanja v slepo ulico in ker je treba to vprašanje rešiti, mislim, da ni druge rešitve kot ta, da se Trst internacionalizira in da se njegovo zaledje priključi Jugoslaviji.

Kako bodo inozemski krogi na ta govor in posebno na novi predlog o internacionalizaciji Trsta odgovorili, bomo prihodnjic povedali.

Konferenca štirih zunanjih ministrov

Zapadne velesile, Francija, Anglija in Združene države, so 2. sept. povabile Sovjetsko zvezo na sestanek štirih zunanjih ministrov. Ta sestanek naj bi se vršil dne 15. oktobra v Laganu. Na njem bi razpravljali predvsem o nemškem in avstrijskem vprašanju.

V tej noti, ki je kolikor mogoče vpludno in nepolemično intonirana, vztrajajo zapadne velesile na dosežanem stališču, da se morajo izvršiti najprej svobodne volitve po vsej Nemčiji, nakar naj bi novoizvoljeni parlament izbral vlado, ki naj bi s prizadetimi državami sklenila mirovno pogodbo.

Znano je, da zahtevajo Sovjeti čisto nasproten postopek, to je najprej ustvaritev provizorične nemške vlade, ki naj bi bila sestavljena iz enakega števila zapadno in vzhodno-nemških zastopnikov, in šele ta vlada naj bi izvedla splošne nemške

volitve. Tega stališča zapadne velesile nočejo sprejeti, ker ne gre, da bi imelo 49 milijonov zapadnih Nemcev ravno toliko zastopnikov kot 19 milijonov vzhodnih Nemcev. Poleg tega zapadna nemška vlada ne priznava vzhodne nemške vlade, ampak jo smatra za vsiljeno nemškemu ljudstvu.

Zapadni politični krogi pričakujejo z velikim zanimanjem odgovor Sovjetske zveze. Nekateri listi hvallijo vpludni, a obenem odločni ton zapadne note. Drugi listi menijo, da Sovjetska zveza ne bo sprejela povabila na konferenco. Tretji pa odkrito poudarjajo, da Sovjetska zveza sploh ne misli rešiti nemškega vprašanja in da ne bo izpustila Vzhodne Nemčije iz svojih krempeljev, ampak da jo bo spremenila po zgledu Českoslovaške in ostalih sovjetskih satelitov v podložniško državo.

Angleški katoličani obsojajo Attleeja

Katoliški angleški tisk se obširno bavi z obiskom Attleeja v Jugoslaviji. Izjave Attleeja o jugoslovanskem režimu — piše »Universe« — so vzbudile neugoden vtis v najširših vrstah angleškega javnega mnenja. Revija »Tablet« omenja, da je bil obisk angleškega politika istočasen z novimi fizičnimi napadi proti katoliškim in pravoslavnim duhovnikom.

PRISPEVAJTE
za L. Kemperlov sklad!

Šestnajsta nedelja po binkošnih

Iz svetega evangelija po Luku
(Lk 14, 1-11)

Tisti čas, ko je šel Jezus v hišo nekega prvaka med farizeji v soboto na obed, so ga ti opazovali. In glej, neki vodenčen človek je bil pred njim. Jezus je spregovoril in učiteljem postave in farizejem rekel: »Ali je dovoljeno v soboto ozdravljati?« Ti pa so molčali. In prijel ga je, ozdravil in odpustil. Njim pa je rekel: »Komu izmed vas bo padel osel ali vol v vodnjak in ga ne bo izvel takoj sobotni dan?« In niso mu mogli na to odgovoriti. — Povedal pa je tudi povabljenim priliko, ko je videl, kako so si izbirali prve sedeže. Govoril jim je: »Kadar te kdo povabi na svatbo, ne sedaj na prvo mesto, da če bi bil morda povabljen kateri imenitnejši ko ti, ne pride ta, ki je tebe in njegova povabil, in ti ne poreče: 'Umakni se temu', in bi se ti takrat začel sramoto presedati na zadnje mesto. Temveč, kadar si povabljen, pojdi in sedi na zadnje mesto, da ti poreče, ko pride, kateri te je povabil: 'Priatelj, pomakni se više.' Takrat ti bo v čast vpricho vseh, ki so s teboj pri mizi. Kajti vsak, kdor se povzbuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povisan.«

DELU ČAST!

V Jezusovem času so farizeji božjo postavo o nedeljskem počitku spaccili, da so celo, pomagati bolnikom, imeli za nedovoljeno na Gospodov dan. Imeli so pač sveto pismo, a niso imeli daru nezmotljivosti. Tega je Jezus dal svojim Cerkev. Ker je pa Jezus Gospod nedelje, kot je sam izjavil farizejem, in da bi ovrget farizejske zahteve, je kaj rad na Gospodov dan naredil kaj čudež. Seveda so se farizeji zgrazali, češ da ne spolnjuje božje zapovedi, ki jo je Bog dal po Mojzesu.

Rad jih je Jezus tedaj spravil v zadrego s vprašanjem: »Ali se sme na Gospodov dan ozdravljati?« Molčali so. Vedeli so, da jim kar s čudežem dokaže. In to je vprašal tudi v današnjem evangeliju. Pa še lepo jih je poučil: bolj ko za ljudi, skrbite za svojo živino, prav za prav zase. Vol vam pade v vodnjak. Nič se ne pomišljajte, če je to na Gospodov dan, da vola kar potegnute iz vodnjaka. Seveda vol je vaš. Bliznji pa niste vi in zato se mu ne sme pomagati na Gospodov dan, ker je treba počivati.

Kljub temu, da Bog prepoveduje nedeljsko hlapčevsko delo, vendar s tem dela ne zaničuje. Nasprotno: že v raju je dal postaviti: »V potu svojega obraza boš jedel kruha.«

V NEDELJO

Trudil se boš, delati boš moral, da boš mogel živeti in preživljati svoje. Tudi Jezus je delal. Do tridesetega leta je bil v delavnici svojega rednika. Ko je pa tako čudovito učil, so spraševale množice: »Ali ni to tesarjev sin? Kako se je mogel tako navaditi, ko je ves čas tesal v delavnici?«...

V katekizmu berete, da je lenoba glavni greh. Lenoba je vseh grob grob, nam kliče naš pregovor.

Kdaj pa delamo? Ali samo, kadar orjemo, sejemo, žanjemo, mlatimo? Kadar zidamo, šivamo, vozimo, kuhamo, kopljemo, tiskamo? Kadar pomagamo, varujemo, stražimo?

Delamo vselej, kadar uporabljamo naše telesne ali duševne sile. Ne dela samo tisti, ki s strojem orje, ki z dreto veže čevlje, ampak tudi tisti, ki z glavo uči in s peresom piše, ki z jezikom vzgaja, poučuje. Za časa borbe so kaj radi aktivisti govorili naivnim: »Tudi duhovni bodo delali.« Z neko prešernostjo so tudi potem silili ljudi, ki niso bili za telesna dela, kopati, voziti kamenje, pesek itd. To je smešno. Izgovor je bil, da je dosti dela. Kar naenkrat je pa nastala brezposelnost

in delo, ki je bilo izvršeno z neukimi, ni bilo kaj vredno. Zakaj bi malo kolesce silil tja, kjer mora biti veliko kolo?

Sveta vera da vsakemu delu čast. Nobeno ni manj vredno. Naj odmanjka eno, se vse ustavi. Naj trgovci zapro svoje trgovine? Naj železničarji nehajo voziti? Naj peki več ne pečejo? Naj učitelji več ne učijo? Naj inženirji opuste svoje računanje? Ustavi se vse. Naj duhovniki več ne pridigujejo, spovedujejo? Sv. župnik arski Janez Vianney je rekel, da bi ljudje v

Pomnožimo število novih duhovnikov!

(Za tržaško škofijo)

Vsi resni ljudje pravijo, da bo že v bližnji bodočnosti nastopilo veliko pomanjkanje duhovnikov v slovenskih župnijah. Gotovo je Bog tisti, ki daje duhovniški poklic in s svojim razsvetljenjem in milostjo pomaga mladeničem, da dosežejo duhovniški poklic. Toda Bog hoče pri tem tudi človeškega sodelovanja. Tako smo vsi poklicani, da pri tem velikem delu sodelujemo: duhovniki in verniki. Naše sodelovanje pa se ne sme omejiti samo na neko mrtvo pričakovanje, češ, Bog je dovolj mogočen in moder in vedno doseže svoj namen. Naše sodelovanje mora biti dejansko, to je tako, da porabimo vsa sredstva, duhovna in gmotna, da se najdejo novi duhovniški poklici in jim damo možnost, da pridejo do svojega cilja. Pred nami so jesenski kvatni dnevi, v katerih poziva sv. Cerkev duhovnike in vernike, naj molijo in pobirajo gmotne prispevke za vzgojo novih duhovnikov. V teh dneh imamo duhovniki in verniki tržaške škofije še posebno dolžnost, ko se prav zdaj odpira novi vzgojni zavod »Marjanišče« na Opčinah, ki naj bo vzgojni dom bodočih duhovnikov za naše slovenske župnije. Naj duhovniki in vsi dobri verniki vzamejo to važno in nujno zadevo z vso resnobo in v nemo v roke in naj vsakdo stori, kolikor največ more v ta namen! Stavimo nekaj predlogov, s katerimi bi se moglo novemu vzgojnemu zavodu na Opčinah pomagati pri njegovem važnem in vzvišenem namenu:

1. Verne družine so povabljene, naj premislijo, če nimajo morda kakšnega dečka ali mladeniča, ki ima veselje do duhovniškega stanu, v smislu pogojev, ki so že bili objavljeni v »Katoliškem glasu«. Če se jim zdi za letos prepozno, naj storijo vse, da bodo mogle to storiti za drugo šolsko leto.

2. Poslušajte z zanimanjem vse, kar vam vaši duhovniki povedo o zavodu, in povejte tudi drugim. Zavod mora biti kakor naš skupni dom. Vsak slovenski vernik na našem ozemlju mora poznati ta zavod.

3. Molite veliko za uspeh zavoda sami in skupno v cerkvi. Priporočamo to zadevo zlasti gorečim du-

20. SEPT.

šam. Posebno Marijine družbe in Apostolstvo molitve naj imajo potrebe tega zavoda vedno pred očmi!

4. Na kvatne nedelje, ko se pobira v cerkvi prispevek za semenišče, se zavedajte, da s tem podpirate naš novi zavod! Zdaj mora odpasti izgovor, češ, čemu bomo dajali, saj tako ne gre za Slovence! Dajte torej z veseljem in dajte obilno! Storitite to takoj na to kvatno nedeljo, 21. septembra!

5. Podpirajmo novi zavod z gmotnimi sredstvi tudi ob drugih priložnostih! Dobri verniki naj se spomnijo zavoda ob posebnih prilikah kakor ob poroki, ob krstu, ob priliki romanja ali izleta, ob smrti drage osebe in naj napravijo zbirko za zavod! Pobožnim osebam tudi priporočamo, naj se spomnijo v svoji oporoki našega zavoda na Opčinah. Prosim bomo tudi uredništvo »Katoliškega glasu«, da bo objavljalo pri-

dvajsetih letih molili živali, če bi ne imeli več duhovnikov.

Zunanja vrednost dela odvisi od njegove ekonomske vrednosti, v kolikor koristi proizvodnji, pa tudi od njegove socialne vrednosti, v kolikor koristi družbi. Ko človek zboli, mu je zdravnik bolj potreben kot čevljar itd.

Notranja vrednost dela pa odvisi od namena, od ljubezni, s katero delo vršimo. Najnižje socialno delo je zato lahko na višinah človeštva. Na višinah človeštva so najboljši, najboljši so pa tisti, katerih nesebičnost, požrtvovalnost in ljubezen je največja.

Tu vidite tudi važnost vsakdanjega obujanja dobrega namena, ki ga vas uči apostolstvo molitve.

Kako skrito in za človeško oko preprosto je bilo življenje Marijino v Nazaretu in vendar tako odločilno zanj in za človeški rod. Vršila je vse v službi Gospodovi: »Glej, dekla sem Gospodova.«

spevke in darove, namenjene zavodu »Marjanišče« na Opčinah.

Prepričani smo, da bodo vsi dobri naši verniki z razumevanjem sprejeli naše predloge in z verno začetli pomagati pri velikem delu za vzgojo novih duhovnikov, saj so bili duhovniki od časov sv. Cirila in Metoda do danes največji dobrotniki slovenskega naroda ne samo v verskem, ampak tudi v narodnem oziru. Če torej pomagamo pri vzgoji novih duhovnikov, plačujejo s tem Bogu samo dolg hvalečnosti za vse, kar so nam duhovniki dobrega storili.

Mal, pa dragocen dar za cerkev v Torontu

Pred kratkim smo prejeli iz Belgije od družine Leščak tole zanimivo pismo, ki ga dobesedno priobčujemo:

»Čital sem v slovenskem časopisu »Katoliški glas«, da se nabirajo prispevki za prvo slovensko cerkev v Kanadi — v mestu Torontu.

Čestitamo Vam in iz sreče želimo obilo uspeha in sreče pri delu.

Imamo hčerko v Kanadi v Montrealu. Malo časa je še, ko je tam in je poslala moji ženi, njeni mamiči mali dar za rojstni dan, 2 dolarja, katerega srečno darujemo za prispevek slovenske cerkve.

Ni nam še mogoče darovati večjega prispevka. Vendar se bomo počutili srečni v naši mali družini, ko bomo tudi mi deležni prispevka za prvo slovensko cerkev v Kanadi.

Naj ljubi Bog obilo povrne z zdravjem na duši in telesu vsakemu, kdor bo kaj prispeval.

Pozdravlja družina Leščak.

Kako razveseljiva so taka pisma in taki darovi, ki imajo pred Bogom večjo vrednost, nego še tako veliki darovi bogatinov, danih za cerkev iz njihovega obilja. Dvakratno pot preko morja sta prevozila ta dva dolarja, preden sta dospela v Torontu in se vključila v sklad za slovensko cerkev Marije Pomagaj. Tudi sta izvršila dvojno dejanje ljubezni. Najprej ju je dobro slovensko dekle pritržalo od prvega skromnega zaslužka v Kanadi in ju poslalo svoji materi v Belgijo za rojstni dan. Mati je hvaležno sprejela prvi dar svoje hčere iz Kanade, a ga je kot velikodušna slovenska mati takoj darovala za cerkev božje Matere Marije v Torontu.

Naj ta zgled revne slovenske družine v Belgiji spodbudi tudi ostale slovenske družine po svetu, zlasti po Kanadi in Združenih državah, da bodo priložile svoj k-

POJDI MO

menček za slovensko cerkev v Torontu, če ga še niso.

Sicer se pa dobrotniki za slovensko cerkev v Torontu oglašajo vedno v večjem številu. Tako so se Slovenci v kanadskem Londonu odločili, da bodo kupili lep pluvial (cope) za slovensko cerkev v Torontu. Stal bo od dvesto do tristo dolarjev. A bodo to vsoto radi zbrali, ker se zavedajo, da bo služil za slovesne procesije z Najsvetejšim, in da ga bo večkrat nosil tudi ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, ki bo vabljen v Torontu za vse večje cerkvene slovesnosti, dokler bo bival v Severni Ameriki.

Propagandni odsek za slov. cerkev v Torontu

Iz življenja Cerkve

Ameriški Hrvatje za Stepinca

S kongresa državljanov Severne Amerike, ki so po rodu Hrvati, so poslali vladi Združenih držav posebno noto v kateri prosijo vlado, naj stori potrebne korake za oprostitev kardinala Stepinca in mostarskega škofa msgr. Petra Čuleja. Nota končuje takole: »Prosimo vlado, da dela v korist tisočev nedolžnih žrtev jugoslovanske komunistične tiranije. Edini zločin teh žrtev je bila njihova zvestoba Bogu in Cerkev in njihova ljubezen za svobodno in lastno domovino.«

Vojni invalidi pri sv. očetu

Pretekli teden je sprejel sveti oče v posebno avdienco 120 vojnih invalidov iz različnih evropskih držav.

V svojem govoru je sv. oče poudaril, da ga še posebej veseli, da jih vidi pred seboj z mladeniškim ognjem v očeh, čeprav se kažejo na njih udih sledovi minulih vojska. Oni so nedolžne žrtve odgovornih. Nesreča, ki jih je zadela in povzročila, da niso fizično enakovredni drugim, je strašna, je bolečina, ki nikoli ne mine. Toda ta bolečina je za tistega, ki jo ume sprejeti, vrednota, ki človeka dvigne v višji svet; postane sila, ki pospešuje naš naven napredek, je najbolj dovršena vzpodbuda ljubezni do našega Boga. Vaše trpljenje, je nadaljeval sv. oče, združeno s trpljenjem našega Gospoda, vas bo privedlo k

čim večji ljubezni do Njega in do močne dobrote in usmiljenja do Vaših solratov. To pa je dovolj, da vas uteši v vaši nesreči in prinese v vašo srca mir. Po govoru se je sv. oče z vsakim navzočim osebno razgovarjal. Ob zaključku svojega govora je sv. oče podelil vsem svoj apostolski blagoslov.

Krščansko čudo

Bivši poslanik Združenih držav Severne Amerike v Moskvi William Bullit se je pred kratkim vrnil s potovanja po Koreji. Diplomati je izjavil: Na svojih neprestanih potovanjih po vseh delih sveta sem marsikaj videl. Toda nobena stvar se mi ne zdi bolj od Boga blagoslovljena, kot delo katoliških redovnic v Puzanu. Katoliška klinika, ki je bila zgrajena v Puzanu leta 1951, je oskrbovala dnevno nad dva tisoč bolnikov. Sestre so morale zato delati v bolnici po 18 do 20 ur dnevno brez kakršne koli prekinitve.

Los Angeles

»Poljski komunistični režim je sklenil zapreti na Poljskem vse cerkve in aretirati vse katoliške duhovnike. Pretevez za to ni treba.« Tako je izjavil mladi poljski pilot Zdzislaw Azinski, ki je zbežal z letalom na Dansko. »Na Poljskem — je nadaljeval — ni več katoliških šol, marveč so le državne šole. Verouk uče lahko otroke samo njihovi starši v lastnem domu.«

700-letnica smrti sv. Klare

(Nadaljevanje in konec)

Njeno redovno življenje je bilo le molitev in žrtve. V molitvi in strogem postu je služila Bogu. Štiridesetdanski post in post sv. Martina je preživela ob kruhu in vodi. Vsak ponedeljek, sredo in petek ni zauživala ničesar, dokler ji sv. Frančišek tega ni prepovedal. Počivala je na trdih deskah in šele v boleznih ji je ukazal sv. Frančišek, da mora počivati na slamnjaci. Vse to iz ljubezni do Kriznega Jezusa. Svojo, do 29 let trajajočo bolezen, je prenašala z Jobovo potrpežljivostjo in to vse iz ljubezni do Jezusa. Jezusa je ljubila z vsem srcem, vso dušo in vsem mišljenjem, svojega bližnjega pa kakor samo sebe. Imela je neizmerno spoštovanje do Jezusa v Najsvetejšem oltarnem zakramentu. Prejemala ga je z veliko pobožnostjo in svetim strahom. V svoji dolgi boleznini je bil njen pogled obrnjen vedno na tabernakelj, na katerega je lahko gledala s svoje bolniške postelje. Ta zvestoba je bila bogato poplačana že na tem svetu. Za ljubezen in zvestobo ji je izkazal tudi Jezus svojo ljubezen in zvestobo. Leta 1240 so prodirali Saraceni proti Aziziju in morili, kar jim je prišlo pod roke, ter požigala vasi in mesteca. Vse je bežalo pred njimi in se skrivalo v trdnjave. Tako se je tudi asiško ljudstvo zateklo v mogočno trdnjavo Rocca Forte. Doli pri Sv. Damijanu pa so ostale sestre s sestro Klaro prepričane same sebi, brez obrambe. Preplašene so begale po samostanu in molile pred Jezusom v Najsvetejšem zakramentu. Sporočile so sestro Klari, da je sovražnik pri vratih in hoče vdreti v samostan. Tedaj je zaukazala težko bolna sestra Klara vsa mirna, naj ji prinese alabastrno posodico, v kateri je bila sveta hostija. S pomočjo sester se je povzpela do okna in visoko dvignila Jezusa, prosič, naj jih ne zapusti v tej skrajni stiski, naj ji ne da v roke brezbožnikom. Dve sili sta si stali nasproti, ob zmagaj, ki so se lezli na samostanski zid, in znotraj neoborožene device s sestro Klaro, ki je držala v rokah svojega Odrašenika. Ne bojte se, jaz sem z vami! Sovražnik se je moral umakniti nevidni moči. Rešene so bile. Sestra Klara ni prosila samo za svoje v samostanu, ampak tudi za mesto Azizi. Bila je vidna božja pomoč. Sovražnik se je moral umakniti. Zopet so se odprla vrata, zopet je zaživelo življenje. V koru pri Sv. Damijanu so se sestre zahvaljevale Jezusu za Njegovo pomoč s »Tebe Boga hvalimo!«

Leto pozneje je hotel kapetan Friderika

VSI NA

II. Vital iz Averse zopet zavzeti 'Azizi. Ko je sestra Klara zvedela za namero, je potresla svojo glavo s pepelom in v strogem postu in molitvi pred tabernakljem prosila Jezusa pomoči in usmiljenja. Molitev pravičnih je prodrla oblake. Z ostro pokoro in molitvijo ter postom je sestra Klara s svojimi redovnicami zopet izprosil pomoč. Sovražnik se je moral umakniti.

Velika izguba za samostan sv. Damijana

je bila leta 1226, ko je umrl njih ustanovitelj in duhovni vodja sv. oče Frančišek As. Sestra Klara je sedaj morala sama voditi redovno družino po poti k popolnosti in jo je materinsko vodila vse do svoje blažene smrti 11. avg. 1253. V tistem času se je mudil v Aziziju tudi sam papež Inocenc IV. Nekaj dni pred smrtjo jo je tudi osebno obiskal v spremstvu Frančiškovišnih sinov. Kakšno veselje je bilo za sestro Klaro, da je imela to čast, sprejeti obisk samega namestnika Kristusovega na zemlji. Zaprlo je ga je svete odveze za vse njene prestopke in pogreške iz celega življenja. Papež je bil ginjen nad tako zvestobo, ljubeznijo do Boga, nad uboštvo in pokorščino, da se je odločil in dva dni pred smrtjo sestre Klare poslal po svojem poslanem dekret, s katerim je končnoveljavno potrdil pravila drugega reda sv. Frančiška. Klara je z velikim spoštovanjem in veseljem prejela ta dekret, pritisnila ga na svoje srce in vroče poljubljala. Izpolnila se je njena srčna želja, potrjenje redovnih pravil od samega namestnika Kristusovega na zemlji. To je bila dediščina, ki jo je zapustila svojim sosestram. Nič več v skrbeh za bodočnost reda, je mirno čakala dneva, da se za vedno preseli k svojemu Zenninu. Dne 11. avgusta 1253 je njena duša odšla po večno plačilo v nebesa.

Naslednjega dne se je od Sv. Damijana razvil veličasten pogreb, ki ni bil podoben pogrebu, ampak zmagovalju. Sam sv. oče papež Inocenc IV. se je udeležil pogreba s kardinali in škofi ter drugimi dostojanstveniki. Jutranji sončni žarki so poljubljali mrtvo truplo sestre Klare. Vsa narava se je klanjala in vsa človeška sreča so čutila posebno notranje veselje, ki ga uživamo ob največjih slovesnostih. Truplo so položili v grob, tam, kjer je še danes ohranjeno, nestrohnjeno po dolgi 700 letih, v baziliki sv. Klare. Sestra Klara je bila dve leti po smrti proglašena svetin.

Po 700 letih so letos 30. julija dvignili nestrohnjeno truplo sv. Klare in ga slovesno prenesli v procesiji tja, kjer je nastopila pot redovnega življenja, dol k Mariji Angelski v Porcijunkulo. Vršila se je slovesna tridnevna njej na čast. Na Porcijunkulo 2. avgusta so napravili pot v baziliko, kjer počiva truplo sv. Frančiška, in 4. avg. zopet nazaj v baziliko sv. Klare, kjer je bila slovesna sedemdnevna priprava za slovesnost 700-letnice. Še eno pot so naredili 11. avg. s svetim truplom k Sv. Damijanu, kjer se je vršil spomin njene blažene smrti. Celo noč od 11. do 12. avg. so se vrstili romarji, da so počastili sv. Klaro. Dne 12. avg. so dvignili truplo svete Klare v zmagovalni procesiji. Sprevod se je razvil nazaj v baziliko sv. Klare ob jutranjih sončnih žarkih, ki so

TABOR

poljubljali telo sv. Klare kakor pred 700 leti.

Kdor se ponižuje, bo povisan. Tako tudi sv. Klara. V življenju je bila ponižna nevesta Kristusova, po smrti pa povisana.

Titov režim v novem boju zoper vero

V začetku junija je centralni komite jugoslovanske partije izdal posebno Titovo pismo, naslovljeno na vse komuniste Jugoslavije. To pismo vsebuje nove smernice, katerih naj se drži partija pri svojem delu v bodočnosti. Na raznih partijskih sestankih je sedaj veliko govora o tem pismu in njegovih navodilih. Njegov vpliv pa se pozna še prav posebno v obnovljenem boju zoper vero. Predno je izšel zakon o verstvih, se je zdelo, da hoče režim vendarle dovoliti vsaj neko omejeno versko svobodo. Sedaj pa izpričujejo dejstva, da smo prišli samo v novo dobo preganjanja, ko nimajo več na piki samo Vatikan in njegovega imperializma, nego vsakršen pojav verskega življenja v republiki. O tem novem stanju v državi nam pričajo predvsem časopisna poročila, pa tudi poročila raznih radijskih agencij. Nekaj dejstev:

Na Gorenjskem so hoteli prirediti v nedeljo 16. avgusta v Vratih pod Triglavom sv. mašo ob priliki 50-letnice smrti velikega planinskega župnika Aljaža iz Dovjega. Toda oblasti so videle v sv. maši nevarnost za obstoj države. Zato so hoteli to na vsak način preprečiti. Toda ker je državljanom zagotovljena svoboda vere, se ni spodobilo, da bi nastopili državni organi. Zaradi tega so poslali v boj ljudske množice. Po vsej Gorenjski so mobilizirali razne rdeče organizacije, ki so nastopile zoper organizatorje te pobožnosti, in sicer so bili njih žrtve: upokojeni poštar in blagajnik Planinskega društva v Mojstrani Janez Rabič, Janez Kotnik, Lovro Limoni, Milan Abrovč, Franc Klinar in drugi, skoro vsi iz Mojstrane. Kazen, ki je takoj zadela nekatere izmed njih, je bila ta, da je sindikalni odbor mehanične delavnice jeseniške železarne sklenil, da izključi iz svojih vrst Janeza Kotnika, odbor osrednjih pisarn istih tovarne pa da izključi Franca Klinarja. Kakšne kazni so zadele ostale »krivce«, časopisi ne povedo, verjetno so vsi pod ključem.

Huje je bilo v Tolminu. Tu so se ljudje pripravljali na sv. birmo, ki bi morala biti v nedeljo 30. avgusta. V petek pred birmo pa so organizirali pravo ljudsko vstajo zoper starega in bolehnega dekana Vodopivca, ki se je že odpovedal župniji in je živel v Tolminu samo kot upokojenec. Prihrvel so pred faroz in prisilili starega gospoda, da se je umaknil iz Tolmina. Birma, ki bi se morala vseliti v nedeljo, je zaradi tega odpadla. — Kaj je

sedaj z monsignorjem Vodopivcem ne vemo.

Da gre za sistematično preganjanje Cerkev, se pa vidi iz številnih poročil, ki pravijo, kako neusmiljeno in krivično so zadnje čase začeli odmerjati davke cerkvam in cerkvenim ustanovam. O ljubljanskem pomožnem škofu Vovku gre glas, da so mu odmerili več milijonov din zastanih davkov. Prav tako so udarili s prekomernimi davki številne druge cerkve v Sloveniji. Vse kaže, da hočejo z nezmernimi davki odvzeti cerkvam še ono lastnino, ki so jim jo pustili po zemljiški reformi. Z davki so pa posebno prizadeti oni duhovniki, ki niso vpisani v Cirilmetodijsko društvo. Tudi iz tega se zato vidi, kaj hočejo komunisti s tem društvom.

Zanimivo je tudi, da so časopisi začeli napadati apostol. administratorja msgr. Michaela Torosa. Očitajo mu, da je ravno pred zborovanjem na Okroglici hodil okrog birmovat.

Podobno kakor v Sloveniji se godi drugod, zlasti v Dalmaciji in v Bosni ter Hercegovini. V Dalmaciji gre zato, da bi se upeljalo tudi tam posebno duhovniško društvo pod ikontrolo državnih oblasti. Ker se škofje upirajo temu z vsemi močmi in so že kaznovali nekatere neposlušne duhovnike, se je že parkrat zgodilo, da so nahujskali zoper škofo plačano komunistično drhal. Zadnji, ki je zaradi tega trpel, je bil mostarski škof Andrija Majica.

Tudi zagrebški pomožni škof Salis-Saevic je doživel podoben napad v Sisku, ko je šel tja po dušnopastirskih poslih. Podivjana množica mu je preprečila vstop v mesto.

Isto se dogaja v Bosni in Hercegovini. Ker je pa tam prebivalstvo mešano po veri in narodnosti, se komunistično nasilje izvaja nad vsemi. Tako poročajo, da je, kot že običajno, nahujskano ljudstvo »spontano« izgnalo iz samostana na Ozrenu v vzhodni Bosni pravoslavnega metropolita Nektarja Krulja pod pretvezo, da je med vojno podpiral okupatorja. V Bosanski Krajini je prebivalstvo nastopilo zoper pravoslavnega vladiko Vasilija Kostića, katoliškega škofa Čelika in popa Alvira Nedeljka.

Poleg pravoslavnih in katoličanov se jugoslovanski komunisti ravno v Bosni in Hercegovini zaganjajo tudi zoper muslimane. Vse to nam potrjuje znano resnico, da gre jugoslovanskemu komunizmu res za totalen boj zoper vero kot tako, pa naj bo ta katoliška, pravoslavna ali muslimanska.

Ciril-metodarji v Vipavi

Ko brezbožniki uvidijo, da Cerkev Kristusove ne morejo z grozodejstvi, poboji, aretacijami in grožnjami uničiti, se opirajo drugega načina boja, to je z zvijačo, hinavščino in podkupovanjem vnesti razpor med duhovščino. Zato je treba ustanoviti: »narodno ali svobodno ali očiščeno cerkev«, sproščeno vseh vezí s hierarhijo, popolno ločeno od papeža, kateremu, — kot trdijo — gre le za utrditev nekega imperializma. Tako je povsod, kjer zavladá »ljudska« (komunistična) demokracija, bodi na Kitajskem, Poljskem, Madžarskem, ker je tako pač vpeljano v »vzorni deželi Rusiji. Toda v tej točki gre za eno osnovnih vprašanj komunizma, zato tudi »naprednejša oblika komunizma«, ki je vpeljana po sporu med Stalinom in Titom v Jugoslaviji, prav v tem ne sme spremeniti linije. Kot opazujemo, se svete gospodarske postave Marksovega nauka morajo brez težav spreminjati po trenutnih potrebah (ali boljše po neuspehih), toda v boju proti veri je komunizem v načelu in v metodah nespremenljiv in enak povsod, kjerkoli se pojavi, pa naj je to Stalinov ali Mao-tse-tungov ali Titov. Tako vidimo, da je komunizem povsod prešel iz prve surovost-ustrahovalne oblike v drugo bolj pretkano — na videz spravnejšo obliko boja: s priznanji, z majhnimi protislužbami, nagradami in amnestijami pritegniti del duhovščine in jo počasi vpreči v režimski voz. Tako je nastalo tudi v Sloveniji tako zvano »Ciril-Metodovo društvo« (CMD).

Upravičeno je takrat potožil nek ugleden duhovnik: »Sedaj, ko so ljudje spoznali laž komunizma in se zopet oklenili vere, se je pa nekaj nesrečnih duhovnikov začelo vdinjati tem brezbožnikom: to je naša največja nesreča.«

SLOVENSKE

Ta nesreča je — žal — v precejšnji meri zadela slovenske katoličane. S spletkami, obljubami in grožnjami je režim številne duhovnike »ukrotil« in podredil znanim »ljudskim duhovnikom«, kakor so

Lampret, Šmon, Bajt, in podobnim. Kat. duhovnika nevedno udejstvovanje tovariš in župnika Jožefa Lampreta je šlo tako daleč, da ga je sv. stolica morala suspendirati. Sicer je ta gospod že v časih stare Jugoslavije imel mnogo težav s cerkvno in tudi državno oblastjo radi svojega partijsko-komunističnega udejstvovanja, dočim je bil njegov najožji sodelavec župnik Franc Šmon tudi že pred vojno radi komunizma dvakrat v zaporu. Ob nastopu partizanstva — se razume samo ob sebi, — da sta se oba takoj znašla poklicana postaviti se v prve vrste in tako sta postala predstavnika in vzor »ljudske duhovščine«.

V minulem mesecu se je v Vipavi vršilo širše zborovanje CMD, kamor so sklicali mnogo duhovnikov. Seveda je bil navzoč tudi zastopnik komunistične vlade (ločitev Cerkev in države!). Mnogo je bilo govorjenja o potrebi in upravičenosti od škofov odsvetovane CMD ter celo o velikih koristih, ki jih ima kat. Cerkev od te družbe. Zlasti pa sta se odlikovala zgoraj imenovana govornika, župnik in poslanec Jožef Lampret, ki je tako neuhovniško in partijsko napadal »imperializem Vatikan« in druge cerkvene ustanove, da je ob debati celo sam zastopnik komunistične vlade moral izvajanja potrditi, češ da nima stvari nič dodati. Župnik Franc Šmon pa je ponovno razvijal svoje dokaze, kako je krščanstvo zašlo s prave poti stare pravovernosti cerkvenih očetov, ki so učili socialno pravičnost in strogo obsojali vsake

PESMI IN

dohodke izven dela itd. — ter je tako zabredla v kapitalistične zmote, ki so jo tako osovražile v vsem naprednem svetu. Tako in podobna »podkritja« so katoliškim duhovnikom servirali razni suspendirani in v cerkveni doktrini — še bolj pa v disciplini — dvomljive vrednosti duhovniki. In ob takih kričeh primerih se še kdo čudi, da ne more svet verjeti, da je CMD na pravi poti.

KULTURA

„Slovenska knjiga“

Z datumom 1952 je izšla v tiskarni Lukežič v Gorici začetnica za slovenske ljudske šole z naslovom »Slovenska knjiga«. Na naslovni strani je označeno, da sta knjigo založili SHPZ v Trstu in pa ZSPD v Gorici, to je obe prosvetni organizaciji slovenskih frontašev v Trstu in Gorici. O knjigi nisem še nikjer bral kake strokovne ocene, pač pa večkrat poročilo, da je izšla in da jo je naučno ministrstvo v Rimu odobrilo za uporabo na slovenskih ljudskih šolah. Tudi jaz nimam namena pisati strokovne ocene o tej novi začetnici, ki prav za prav napravi na prvi pogled dober vtis. Urejena je po novih metodah o nazornem pouku, lepo ilustrirana v barvah, zlasti v prvem delu. Torej kar prikupna na oko.

In vendar nekaj pri tej knjigi ni prav, namreč njena vsebina. Naslov nosi »Slovenska knjiga« in je namenjena slovenskim otrokom. Zato bi pričakoval, da bo upoštevala glavne slovenske otroške pisatelje in pa da se bo držala življenja, kot ga slovenski otroci pri nas poznajo. Toda v tem oziru je »Slovenska knjiga« močno pomanjkljiva. V nji n. pr. zmanjka isčeč prvega slovenskega mladinskega pisatelja A. M. Slomška. Zakaj ni v knjigi niti enega sestavka tega našega velikega in časovno

prvega mladinskega pisatelja in pedagoga? Tako ne najdeš nobenega sestavka nekaterih poznejših dobrih mladinskih pisateljev in pesnikov, ki bi jih človek na prvi pogled pričakoval v »Slovenski knjigi«, čeprav je le začetnica.

Še težja pa je nadaljnja hiba, ki sem jo opazil. Knjiga je čisto prezrla nekatere pojave v življenju slovenskega otroka, namreč vse verske praznike, začeni pri Božiču pa preko Velike noči in vseh svetih. Kako si moremo misliti dobro šolsko knjigo, ki slovenskemu otroku nič ne pove o Božiču, sv. Miklavžu, Veliki noči in podobnem! Vidi se, da so se sestavljalec nalašč izogibali takim, zanje neprijetnim dogodkom med letom. Dalje so se izognili vsakemu, tudi najmanjšemu namigu na kak verski predmet ali moment. Knjiga je torej vsebinsko namerno tako sestavljena, kakor da bi krščanstvo nikoli ne bilo dahnilo preko slovenske zemlje. S tem pa se je knjiga iztrgala iz življenjskega okolja slovenskega otroka in postala pedagoško občutno pomanjkljiva.

Iz teh razlogov se ta knjiga ne zdi primerna za uporabo na slovenskih ljudskih šolah v Italiji ali na STO-ju in jo odsvetujemo.

(Dr+r)

Predstava Šulinovega „Krst pri Savici“ na Repentabru v okviru festivala slovenske kulture

Šulinova dramska zgodba »Krst pri Savici« je libreto za opero in vendar ga je Slovenski oder izbral za letošnjo predstavo na Repentabru. Najprej se mi je zdelo čudno, ko pa sem to delo gledal na odru, se pa nisem več čudil izbiri. Na slovenskem festivalu s tako močnim narodnim poudarkom kot si ga je zamislila Slovenska prosveta, ki težko kako delo prispevalo tak delček kot ga je prav Šulinov Krst. Žal je v tem oziru naša domača literatura mnogo premalo bogata. Razen tega v repentaborski prostor ne spada kaka ljudska igra, to smo nazorno videli pred leti, ko Finžgarjev »Divji lovec« ni mogel nuditi tega, kar bi si želeli. V tisto naravno kuliso razvalin gradu, cerkve in srenjske hiše spada delo, ki se ga drži preteklost in ki naj ima v sebi nekaj tiste ideje, ki so jo nekoč branili repentaborski zidovi. In v tem oziru je bila izbira posrečena.

Kdor pa bi gledal predstavo Krsta le kot samostojno igro, tega seveda ni zadovoljila. Kajti Šulinov Krst je pač libreto, besedilo za opero z mnogimi zelo liričnimi mesti. A kot libreto je gotovo to do sedaj najboljšo slovensko delo. Skladatelj, ki se bo lotil kompozicije, bo imel neizmerno možnost, da dosti dramsko napeto zgodbo spremeni v melodijo. Z veseljem bomo čakali to novo slovensko opero.

Bine Šulinov je sprejel Prešernov Krst kot osnovno zgodbo. Vse je kot v epu našega največjega peveca. Le da je Šulinov zgodbo nekoliko razširil in jo tudi dramatsko bolj podprl in psihološko poglobil. Mislim predvsem na Bogomilo, ki je pred Črtomiro sprejela krščansko vero in je v tisti usodni noči, ko je njen izvoljenec v smrtni nevarnosti (saj dejansko padejo na bojišči vsi njegovi vojaki) obljubila Materi božji, da ne bo nikdar njegova nevesta, samo naj mu reši življenje. In Bogomila to svojo zaobljubo drži. In še ena oseba stopi na pot med Bogomilo in Črtomiro. To je Gojmir, ki tudi ljubi Bogomilo in je v vsem nekaj stalen tekmeec s Črtomiro. Tudi ta sprejme krst in gre v Ajdovski gradec skrivaj in preoblečen, da bi pregovoril Črtomiro, naj opusti brezupni boj. To stori zaradi zadnjih slovenskih poganov, za katere ve, da bodo padli v boju in pa da bi nekaj storil za Bogomilo. Črtomir pa da Gojmira ubiti. Bogomilina zaobljuba, Gojmirova smrt ter očitke ve-

BESÉDE V

sti, da je Črtomir pognal svoje rojake v smrt, vse to zadnje poveljnika poganov Slovencev tako pretrese, da se Bogomil res odpove, se da krstiti in odide v Ogled. Torej ista zgodba kot pri Prešernu, le da je to nekoliko razširjena in poglobljena. S to poglobitvijo je Šulinov dejanje dramsko napel in prepričljiveje zaključil.

Ko sem bral tiskano besedilo in gledal predstavo, sem videl, da je režiser prof. Jože Peterlin predvsem zboru in nekateri izrazito lirski mesta, ki jih je rešil mogoče samo peti, črtal. In s tem je dosegel potrebni učinek. Tudi sicer je razgibal dejanje kot ga najbrže v operi ne bi treba. Nekatera mesta je dramsko močno poudaril, dramske konflikte posebno podčrtal. S

tem je pritegnil pozornost gledalca in pozivil marsikatero mrtvo sceno. Posrečilo se mu je tudi številne dijakke in tudi ostale igralce naučiti res lepe dikeje, saj so verzi tekli naravno in neprisljano. Tudi sicer je bila izgovarjava zelo lepa in, če pomislimo, da so tokrat igrali prav za prav sami tržaški Slovenci, ki marsikdo od njih ni obiskoval ves čas slovenskih šol, potem moramo k temu velikemu trudu in uspehu režiserju prof. Peterlinu dvakrat čestitati. Igra je bila skrbno pripravljena. Saj na koncu niso videli več suflerji v temi brati in vendar je teklo vse do konca.

(Nadaljevanje)

GOSPODARSTVO

Če imaš dobro kravo mlekarico,

se moraš zavedati, da krava ne more dati velikih količin mleka, če nima za to primerne nadomestitve, primerne krme. Z rednimi obroki navadne krave lahko da 4 do 6 litrov mleka dnevno, če pa hočemo več mleka, ji moramo nuditi tudi dodatnih krmil.

Kot dodatno krmilo pa ne more priti v poštev seno ali druga groba krma, ki dela velik vamp, temveč mora biti krma močna, koncentrirana, bogata predvsem na beljakovinah in toščini. Taka močna krma so pšenični otrobi, koruzna moka, posebej pa oljante pogače, kot lanene, sezamove ali pa nalašč zato pripravljene mešanice.

Za vsake 3-4 litre mleka preko navadne može od 4 do 6 litrov, moramo kravi dati vsaj 1 kg močnih krmil. To si moramo zapomniti in tako ravnati!

In koprive

Kjer rastejo koprive, povsod so nam v napotje. In vendar je mogoče koprive izborno izrabiati, saj vsebujejo mnogo dragocenih redilnih snovi, posebno pa za kokoši

ŠTANDREŽ

jajčarice.

Vsaka gospodinja želi, da bi njene kokoši nesle jajca tudi v jeseni, ko jih je malo in so dražja. Skrbna gospodinja pa za to poskrbi: ona nažanje kopriv in jih v snopkih posuši, suhe pa po potrebi zmrví v moko (suhe ne pečejo!), premeša še moko iz suhe lucerne ali drugih detelj in to moko — premešano z otrobmi — krmi potem svojim kokošim, ko nimajo več v prirodi primerne paze. Poskusi in prepričala se boš, da bodo tvoje kokoši več nesle.

Krme je letos obilno,

a ni najboljše kakovosti, ni posebno redilna, ker je rastle prehitro. Predvsem je v krmi premalo rudninskih soli.

Zato pa je letos še bolj na mestu kot druga leta, da dopolnimo krmiljenje z dodatkom klajnega apna in krmne soli. Rudninskih soli potrebujejo posebno mlade živali, ker jih potrebujejo za zgradbo svojega okostja. Enako jih potrebujejo tudi krave mlekarice, ker z vsakim litrom

mleka oddajo vsaj 3 grame rudninskih snovi. Od kod naj jih jemljejo, če jih ti ne daš s krmili?

Vinska letina 1953 v Italiji

Do končnih števil glede trgatve je še daleč, a sedanja predvidevanja pravijo, da bo vinska letina izgledala tako-le:

Na Siciliji in v južni Italiji kaže letina obilnejše od lanskega leta.

V Piemontu, Lombardiji in v Poadizju bo pridelek približno tak kot lani.

V Emiliji, na Sardiniji in v Benečijah (naši kraji so tu vključeni), bo pridelek manjši od lani.

Tekom leta se je cena zelo dvignila. Med in takoj po trgatvi se je dobilo vino po ceni 350 lir za stopinjo Maligand, danes pa se je ta cena dvignila na 600 in za žlahtna vina tudi na 700 do 800 l.

Vinske zaloge so trenutno zelo pičle in zato so se vinski trgovci obrnili na vlado, da dovoli uvoz vina iz Španije, Grčije in Francije, češ da rednim potrošnikom vina ne sme manjkati, ker bi to imelo slabe posledice za bodoče. — Vinogradniške organizacije pa so proti uvozu vina. Še ne vemo, kakšen bo zaključek.

Posnemajmo jih!

V našem listu smo že večkrat pisali, kako visoke prideleke so v Italiji dosegli nekateri kmetovalci bodisi s pšenico bodisi s koruzo. V kratkem bodo znani podatki letošnjega tekmovanja za najvišji pridelek pšenice. Do sedaj je javljeno, da sta dosegla:

Palmiro Dunoyer v Exeenes (Aosta), v višinski legi 1100 metrov nad morjem, hektarski donos 50 q s sorto »Mont Calme« — očitno francoska sorta za gorate kraje.

Brata Pizzochesi v ravnini pri Bergamu pa hektarski donos od 72 q ali na našo njiwo 26 q.

Seveda so zemljo dobro obdelali, bogato pognojili, sejali pravočasno in odgovarjajoče seme, itd.

Blizamo se jesenski setvi pšenice. Ne bi hoteli tudi mi doseči na naši zemlji čim višji hektarski donos?

30 do 55 milijard lir

bo letos Italija prihranila zaradi rekordne pšenične letine, ki je dosegla 88 milijonov q. V kolikor je letina več doprinesla, za toliko se bo znižal uvoz iz inozemstva. Nekoliko bo pa kljub temu potrebno uvoziti, a najbrže komaj kakih 5 milijonov q.

1. avgusta je bilo stanje pšenice v Italiji naslednje:

Stare zaloge so znašale 12,5 milijonov q, nova letina 88 mil. q, skupaj 100½ mil. q.

Od nove letine se bo porabilo okoli 10 milij. q za seme, 30 milij. q bodo porabili doma pridelovalci žani, 16 milij. q morajo pridelovalci izročiti v državne žitnice, ostalih 32 milij. q ostane za prosto prodajo.

Padec cen radi premirja na Koreji

Ko so izbruhnile v juniju 1950 na Koreji sovražnosti, ki so jih mnogi smatrali kot uvod v 3. svetovno vojno, so se začele dvigati na svetovnem trgu cene skoraj vsemu blagu. Posebno hitro so se dvigale cene tako imenovanim strateškim potrebščinam, kot so baker, cin, volna, bombaž. Najbolj sta se podražila kavčuk, ki je surovina za gumi in juta (za vreče); podražila sta se kar za več kot 200%, tako da je stal kavčuk v začetku l. 1951 več kot je tudi cena pšenici.

Edino blago, kateremu se cena stalno dviga in tudi danes — po zaključku premirja — je kava, ki se je tekom treh let podražila sicer samo za 30%, a vzpon cene je stalen.

Ameriški sir

ZDA imajo nakopičene ogromne količine sira, katerega nameravajo prodati v inozemstvo po nizkih cenah. Mnoge evropske države, med temi tudi Italija, so zaskrbljene in proizvajalci sira pritiskajo na svoje vlade, da zaščitijo domačo proizvodnjo.

Pomaranče v prahu

V ZDA so izdelali postopek, po katerem pripravljajo pomaranče v prahu. Ta prah bodo najprej prodajali v vojaških trgovinah. Z dodatkom vode dobijo pijačo, ki nima samo barvo in okus naravnih pomaranč, temveč tudi vse hranilne snovi z vitamini vred.

STRŽAŠKEGA

Ob Marijanskem shodu na Opčinah

Marija — naše rešenje Evharistija — naše življenje

Znani ameriški škof Sheen, ki vsak teden govori milijonom po televiziji, stalno ponavlja resnico, da je naša rešitev edino v Mariji, fatimski Kraljici. 13. maja 1917 se je Marija prvič prikazala pastirčkom v Fatimi, 13. maja 1917 je bil posvečen v škofa sedanji papež, sv. oče Pij XII., 13. maja 1917. je boljševiška tolpa na konjih vdrila v pravoslavno cerkev v Moskvi, kjer je učiteljica Marija Aleksandrovna učila otroke krščanski nauk. To so po mnenju znanega ameriškega škofa trije izredni dogodki, ki so se zgodili v enem samem dnevu. Satan in Bog sta začela istega dne borbo za duše 20. stoletja. In kdo bo zmagal? Odveč je to vprašanje, saj je fatimska Gospa jasno povedala, da bo končno zmagala njeno brezmadežno Srečo. Nebeška Kraljica je naročila otrokom, naj se izvrši posvetitev vsega človeškega rodu in Rusije posebej njenemu brezmadežnemu Sreču. Sv. oče je Marijino naročilo izvršil in je posvetil ves svet Marijinemu Sreču 31. oktobra 1949 in Rusijo na praznik sv. Cirila in Metoda 7. julija 1952. Marija je še naročila, naj ljudje spremenijo svoje življenje. Nikar ne mislimo, da se tudi to Marijino naročilo ne izvršuje. Mi okrog Trsta, kjer nas splošno zaliva življenjski materializem, sicer tega toliko ne čutimo, a le zavedajmo se, da so na svetu celi narodi, ki Marijino naročilo o spremenjenju življenja v celoti izpolnjujejo.

Ker se vsi duhovniki živo zavedamo velike ure, ki bije nad nami, zato po svojih močeh pripravljamo zmago Mariji. Letos imamo že peti skupni marijanski shod na Opčinah. Središče shoda je slovesna procesija s kipom fatimske Matere božje. Več tisoč vernikov se vsako leto zbere okrog fatimske Gospe na Opčinah in tako upamo, bo tudi letos. Nič nas ne more zadržati doma. Vsaka krajevna popoldanska pobožnost naj se prestavi na drugo nedeljo, samo da bomo lahko 13. septembra vsi skupno okrog naše Matere božje in prosili za njeno materinsko pomoč.

Letos bo vsa velika prireditelja imela ob 4h izreden začetek, ker bo najprej večerna sv. maša s ljudskim petjem. Takoj nato bo procesija in po procesiji pred cerkvijo govor, ki ga bo imel č. g. Jožef Vidmar. Zelo priporočamo zbranstvo in pobožnost med procesijo. Naj se povsod glasno moli in poje. (Klepetaji pa naj ne gredo v procesijo). Med procesijo boste dobili posvetilno molitev na podobici. Sodelovala bo tudi godba. Za kritje stroškov bo na koncu darovanje, ki ga lepo priporočamo.

Zadnjič vabimo vse Marijine častilce iz Trsta in iz vseh vasi, udeležite se Marijine slave na Opčinah. Ne ustrašimo se vendar poti in stroškov, saj na vse to pri drugih prireditvah malo gledamo. Prav vsaka župnija naj bo močno zastopana! Največ odziva seveda pričakujemo iz Trebč, Repentab, Proseka, Kontovela, ki so najbližje Opčinam. Pa tudi vsi drugi na veselo pot k fatimski Kraljici! Naš cilj je jasen, naš namen je velik in lep. Radi bi pripeljali naše vernike po Mariji — k Jezusu, radi bi, da se uresniči nad nami vsi velika stvarnost:

Marija — naše rešenje!
Evharistija — naše življenje!

Šolske vesti

Državna nižja trgovska strokovna šola v Trstu

Ravnateljstvo državne nižje trgovske strokovne šole v Trstu sporoča, da se vpisovanja za šolsko leto 1953-54 pričnejo 1. septembra in trajajo do 25. septembra 1953.

Popravni izpiti se pričnejo 7. septembra 1953 po razporedu, ki je objavljen na oglasni deski šole.

Prošnje za vpis sprejema tajništvo z voda vsak dan od 10. do 12. ure.

Slovenski kmetijski strokovni tečaj na Plavjah

Ravnateljstvo Slovenskega kmetijsko-strokovnega tečaja na Plavjah obvešča obvešča starše in dijake, da je vpisovanje v I. ter II. razred od 1. do 25. septembra. Popravni izpiti se pričnejo 7. septembra ob 8h s pismenim izpitom iz slovenščine.

Z GORIŠKEGA

Šolske vesti

Matura v Gorici

Licejska in učiteljska matura se pričneta 21. septembra ob 8.30 in ne 23. septembra, kakor je bilo prvotno javljeno.

Natečaj

V Uradnem listu (Gazzetta Ufficiale) je razpisan natečaj za 12 mest v diplomatski službi. Kdor se zanima, naj se za pojasnila obrne na prefekturo.

Obvestilo

Goriško in doberdobsko didaktično ravnateljstvo za osnovne šole s slovenskim učnim jezikom sporočata, da se bodo vršili popravni izpiti čez 1., 2. in 4. razred na vseh odvisnih šolah od 21. do 23. t. m.

Popravni izpiti čez 3. in 5. razred se bodo vršili pa po sledečem urniku:

24. in 25. t. m. v Gorici - ul. Croce in ul. Randaccio, v Štandrežu, Podgori, Pevni-St. Mavru, Števerjanu-Valeriju in Plešivem.

22. in 23. t. m. v Jazbinah.

28. in 29. t. m. v Skriljevem-Mirniku.
21. in 22. t. m. v Ronkah, na Vrhu in v Dolu.
23. in 24. t. m. v Doberdolu, Sovodnjah, Rupi in Jamljah.
25. in 26. t. m. v Trziču in Gabrijah.
Člani komisij so isti kot pri izpiti I. roka.

Od 26. do 30. t. m. se bo vršilo vpisovanje za šolsko leto 1953-54. Pri vpisovanju je treba izročiti 25 lir za spricevalo. Starši otrok rojenih v letu 1947 se opozarjajo, da morajo pri vpisovanju predložiti krstni list in potrdilo o cepljenju proti kozicam in davici.

Novo šolsko leto se bo otvorilo 1. oktobra s sv. mašo.

Nadalje se sporoča začasnemu učitelstvu, da rok za vlaganje prošenj za nameščenje na večernih šolah steče 25. t. m. Tozadevna ministrska odredba je na vpogled na razglasni deski v ulici Croce. Istotako tudi prednostna lestvica za nameščenje učitelstva za šol. leto 1953-54.

Prijava občinskih davkov

Goriški župan poziva vse davkoplačevalce, da do 20. septembra prijavo vse dohodke in morebitne spremembe, ki prihajajo v poštev pri odmeri občinskega davka kakor na primer družinski, najeminski, davek na vozove, napise, pse, živino itd. Prijavo je treba predložiti na posebnih tiskovinah, ki so na razpolago na davčnem občinskem uradu v ulici Crispi. Kdor prijave ne napravi ali pa da netočne podatke, zapade kazni do 50.000 lir.

„Ljudmila“ v Štandrežu

V nedeljo zvečer je gostoval Dekliški krožek iz Sovodenj pri nas. Udeležba je bila zelo številna, kateri pa ne odgovarja menda gmotni uspeh prireditve. Če je to res, potem je to dejstvo še toliko bolj žalostno, ker so igralke iz Sovodenj podale svoje vloge tako umetniško izklesano, da, če hočemo odkrito govoriti, moram priznati, da se lahko in brez skrbi pomerijo z Gorič in Repentabrom. Igro je nekoliko motil vihar, pa poslušalstvo je vztrajalo kljub temu do konca. Poslušalstvo samo pa je dalo lep dokaz za dovršeno igranje s tem, da je bilo skozi vsa petera dejanja mirno in disciplinirano.

Le dobro igranje more množico tako pritegniti nase.

Čast sovedenjskim igralkam!

Iz Doberdobškega

Slišimo, da namerava poštna uprava odpreti krajevni poštni urad tudi v Doberdolu. Tega smo bili zelo potrebni, saj smo do sedaj zlasti po okoliških vaseh prejeli pošto precej nerodno. Zato smo tem bolj veseli tega sporočila. Imamo k temu le še eno prošnjo do poštne uprave, da naj vodi poštni urad uradnik, ki bo zmožen tudi slovenskega jezika, saj je okoliš Doberdoba povsem slovenski.

Podgorcem!

Ti ljudje iz Podgore — vsaj tisti, ki se kopljejo v nesnagi iz mestnih kanalov »Šoče«, pa morajo biti zares do sreča umazani, tako sem si mislil, ko sem čital v frontaškem listu dopis iz Podgore. Očitno je ni oponašanje prostovoljne izkazane dobrote v nesreči do g. župnika, je izraz nekulturnega srca in podlosti; duhovniška lira ni odkupnina, da bi duhovnik v fari molčal ali celo hvalisal; njegova sveta dolžnost je — brez ozira na obraz ali

gmotne ugodnosti — učiti, svariti, opominjati in tudi grajati ter obsoditi kot skrben oče v svoji odgovornosti polni službi. Zato je tudi sklicevanje na ljubezen do bližnjega v takih slučajih, ko se gre za resnico in božje zapovedi, sploh neumnost in dokaz, da tudi »prilagodnostni kristjani« krščanskega nauka vobče ne poznajo. Zato naj v bodoče raje molčijo, da prihranijo sramoto vasi in malo več vrednemu uradništvu lista, ki take dopise sploh priobčuje.

Brezposelnost na Goriškem

Gospodarska kriza na Goriškem zavzema vedno večji obseg. Zanimiva je v tem pogledu statistika, ki jo je predložila pokrajinskim oblastem ena izmed sindikalnih organizacij. Iz te statistike je razvidno, da je število brezposelnih, ki je obsegalo leta 1950 v decembru 9.907 oseb, naraslo konec lanskega leta na 11.411 oseb. In v letošnji poletni sezoni, ki nudi večjo možnost zaposlitve, je kljub temu število še naraslo na 11.690. Kljub temu, da se je število prebivalstva v Gorici v zadnjih povojnih letih znatno povečalo, je število zaposlenih padlo. Leta 1948 je bilo število zaposlenih 25.950; letos je to število padlo na 24.270. To pa so le uradne številke, ki nikakor ne pokažejo še pravega stališča goriške gospodarske krize. Koliko je brezposelne mladine, ki ni bila nikdar zaposlena ne vpisana na uradu za delo, koliko je maturantov in drugih šolanih ljudi, ki zamenjajo na zaposlitev kljub temu, da so italijanski državljani. Obljube bivšega ministrskega predsednika ob njegovem obisku v lanskem novembru so do sedaj ostale le prazne besede.

Duhovne vaje

Vsako leto nam mesec avgust prinese s sabo tudi duhovne vaje za razne stanove. Letos smo jih imeli za dekleta in za fante. Dekleta so dobila gostoljubno streho pri č. m. uršulinkah, dočim je bil moderator duhovnih vaj č. g. Anton Iskra iz Rima. Udeleženec je bilo čez 60, po večini iz dekliške Mar. družbe v Gorici, pa tudi druga dekleta so prišla iz mesta in iz vasi, čeprav manj številna, posebno članice dekliških krožkov. Imeli smo tudi nekaj gostov iz Trsta in iz Boršta. Vsi smo bili prav zadovoljni, bodisi z udeležbo kot z g. pridigarjem. Želimo le, da bi se dekleta duhovnih vaj vedno bolj udeleževala, ne samo družbenice, nego tudi ostala dekleta. Prav tako želimo, da bi prihodnje leto mogli imeti duhovne vaje tudi za žene. Saj tudi one potrebujejo duhovne poglabitve, ki jo morejo dati le zaprte duhovne vaje.

Predpretekli četrtek pa so zaključili duhovne vaje naši fantje. Imeli so jih v goriškem malem semenišču pod vodstvom misijonar-

ja g. Ludvika Šavljia iz Trsta. Prišlo jih je sicer manj kot deklet, vendar še vedno lepo število (čez 20). Tudi fantje so bili po večini člani Mar. kongregacije in pa dijaških krožkov. Zopet dokaz, da nam dobre fante in dekleta dajo le naše katol. organizacije. Če smo bili zadovoljni z dekleti, smo bili prav tako s fanti, ali pa še bolj, ko smo jih videli, kako so goreče in zbrano sledili govorom in raznim pobožnostim. Zato pričakujemo, da bodo udeleženci letošnjih duhovnih vaj postali res kvas naših katol. organizacij v mestu in na deželi.

Radio Trst II.

Nedelja, 13. septembra: 8.45 Kmetijska oddaja. — 9.30 Vera in naš čas. — 11.30 Oddaja za najmlajše. — 12.15 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 16.00 Malo za šalo - malo zares. — 17.00 Koncert moškega zbora iz Doline. — 18.00 Novice iz delavskega sveta. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 20.00 Koncert mezzosopranistke Sonje Draksar. — 21.30 Mozart: FIGAROVA SVATBA, 1. in 2. dejanje.

Ponedeljek, 14. sept.: 13.15 Lahke melodije igra Franco Russo. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 21.00 Književnost in umetnost. — 21.30 Mozart: FIGAROVA SVATBA, 3. in 4. dejanje.

Torek, 15. sept.: 13.00 Glasba po željah. — 18.15 Koncert sopranistke Ersilie Downing. — 19.00 Tehnika in gospodarstvo. — 20.30 Aktualnosti. — 20.45 Slovenske pesmi. — 21.00 Radijski oder - Jerome: FANNY, TETE, STRICI, itd., veseloigra v 4 dejanjih.

Sreda, 16. sept.: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.00 Slovenski motivi. — 22.00 Čajkovski: 4. simfonija v izvedbi orkestra Slovenske filharmonije.

Četrtek, 17. sept.: 13.00 Pevski duet in harmonika. — 19.00 Slovenščina za Slovence. — 21.00 Dramatizirana povest. — 22.00 Čajkovski: Simfonija Manfred.

Petek, 18. sept.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Kraji in ljudje. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 22.00 Iz angleških koncertnih dvoran. — 22.45 Chopinovi scherzi.

Sobota, 19. sept.: 13.00 Šramel kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Mašo za šalo - malo zares. — 22.45 Ples za konec tedna.

Odgovorni urednik: Stanko Stanič
Tiska tiskarna Budiu v Gorici

Darilne pakete po vsej Evropi

dostavlja TVRDKA

Najhitrejša in najsolidnejša postrežba!

Jamčimo za sigurno

dostavo vsake pošiljke.

Dostavljamo tudi radioaparate, bicikle, šivalne stroje in harmonike po najugodnejših cenah!

TRST - Ul. Torrebianca 27 - Telefon 24-467 - P. O. B. 522

CITRUS

IMPORT & EXPORT

Lastnik: Aleksander Goljevšček

V nedeljo 13. septembra vsi na marijanski shod na Opčine

WILHELM HÜNERMANN:

Oče Damijan

»Venite, adoremus!« se je glasil odgovor. »Pridite, molimo!« Otočani so poklekli pred odgrnjenim križem. V tem trenutku je strašen sunek pretresel cerkev. Zaječal je les in cerkev se je stresla. Zadrževan krik se je oglasil po hiši božji. Tudi duhovnik pri oltarju je prebledel. Nato pa je odkril še levo stran križa in zaklical z močnim glasom: »Ece lignum crucis!« Izpod vijoličastega plašča se je prikazala druga prebodena roka.

»Venite, adoremus!« Splet so verniki padli na kolena. Nov drget je pretresel cerkev. Kakor podzemeljski grom je bobnelo v temeljih. Mogočna debla so se lomila in se majala. V stolpu so se razmajali zvonovi, čeprav je bil veliki petek. Ljudje so se prestrašeni stiskali. Duhovnik pri oltarju je odgrnil s trnjem kronano glavo in pel z močnim glasom, ki se je boril z grmenjem zemlje: »Ece lignum crucis!«

In spet so verniki iz Kohalezdrsnili na kolena. Slovesno je Damijan de Veuster

nesel križ na oltarne stopnice, se sklonil z lastnim telesom čezenj in poljubil svete rane. Bilo mu je, kot da mora biti križan z Gospodom, kot da žebli prodirajo skozi njegove roke in noge in mu sulica prebada srce.

»Oče, če je mogoče, naj gre ta kelih mimo nas,« je stokal pater, »ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi.«

Med vso slovesnost velikega petka se je mešalo podzemeljsko grmenje. Pričela se je sveta maša. Gora se je stresla in temni oblaki so ugasnili sončno luč.

Obred je bil pri koncu. Ostalo je samo še odkritje oltarja. Komaj pa je duhovnik stopil na stopnice, da bi odstranil blagoslovljeno platno, je nov zemeljski sunek pretresel vso hišo. Sledil je še drugi, močnejši, ki ga je spremljalo jezo, zamolklo grmenje. Na oltarju so se prevrnili svečniki. Tu ni mogel ničesar več storiti. Gospod sam je na veliki petek odgrnil svoj oltar. Še tretji sunek, močnejši od prejšnjih! Dva, trije leseni stebri so se iztrgali iz stavbenega sestava. Strešne deske so se odtrgale, nihale sem ter tja in grozile, da se vsak hip podero. Razlegli so se kriki in ljudje so tulili od groze in strahu. Kanaški so se divje prerivali k izhodu, med-

tem ko so se drugi javkajoč vrgli na zemljo in si zakrili obraze. Vsak trenutek je moral izbruhniti preplah.

A močan glas izpred oltarja je obvladal zmedo in zaustavil poblazenost. V redu se je izpraznila cerkev. Zadnji jo je zapustil duhovnik z odgrnjenim križem v dvignjenih rokah. Za njim se je hrečeč zrušila streha. Bog sam je odgrnil svoj oltar.

Zunaj je pater Damijan našel le grozo in opustošenje. Kakor jambori na ladjah so se pripogibala drevesa okrog na višavah. Potres je zlomil najmočnejša debla. V nižavi — same podre kože, goreče vasi, kričeči, blazni ljudje. Mnogi kristjani so drveli po hribu navzdol, da bi rešili svoje otroke iz požara in ruševin. Tam na pobočju je plezala navzgor čreda koz, tesno so se pritiskale k pastirju. V višini je bolj varno.

»Hitro, le hitro! Za božjo voljo!« je kričal pater in hitel pastirju naproti. A tedaj! Krik groze! Skalnata stena zgoraj se je premaknila, se majala sem in tja, se nagibala naprej! Sedaj se je prevesila! Velikanski skladi so se trgli, grmeli po pobočju kakor laviha naravnost pred misijonarjevimi nogami. Tedaj pa — kamenit

hudournik se je prasketajoč valil proti čredi, ki se je vzpenjala v hrib! Strašen zalet! Divji vrtnice kamenja, drevja, živali in ljudi! Kadeč se oblak prahu in kamenja. Nato je vse zgrmel v neizmeren prepad. Ljudje na višini so se kričeči prerivali, stekali in jokali. Pater Damijan je bil bled kakor smrt. Njegove roke so se oklenile križa velikega petka. Oči so mu izstopile kakor v blaznosti in brez moči je ječal:

»Moj Bog, moj Bog, zakaj si nas zapustil!«

Nov sunek je zagrmel proti cerkvi. Stolp se je zazibal! Tramovi so pokali! Vse se je lomilo. Iz zrušenega stolpa je padel zvon, zvonec udaril in se zavalil po hribu. Na skalni steni je razbit obležal.

»Vse se podira!« je stokal misijonar in preplašeno gledal na grozo razdejanja. Da, vse se podira. En sam stebel je še stal, ki je nosil močan prečnik. Pošastno so se dvigali tramovi iz razvalin in stali nad podrtjem kakor križ na Golgoti.

Pred križem pa je stal Damijan de Veuster s sklonjeno glavo. Za njegovo bolečino ni bilo več solza.

Tak je bil veliki petek v Kohali...

Na veliko soboto popoldne je potres hipoma ponehal. Zalosten je postavil misijonar pred velikim križem, ki je še edini ostal od cerkve, iz ruševin oltar za praznovanje velike noči. Zarečje je na velikonočno jutro vželo sonce in vrglo ostro luč na opustošenje. Zvon ni vabil k sveti daritvi. Zamolklo so ropotali bobni iz debel. Iz razrušenih vasi, iz na pol zgorelih koč so se povzpenjali ljudje h križu na višavi, pred katerim je bil pripravljen oltar. Mnogi so bili ranjeni in so se opotekali, optri na druge, proti svetemu daritvenemu kraju. Iz oči vseh sta odsevala obup in globoka žalost. Človeška revščina je romala k velikonočnemu križu, ki se je mogočno dvigal nad razvalinami.

»Terra tremuit et quievit!« je molil pater pri veliki maši. »Zemlja se je stresla in umirala, ko je Bog vstal k sodbi.« — Moj Bog, kakšna sodba! Hudo si kaznoval njih napake in grehe, Gospod! Tudi moje delo si razdejal, ker sem bil nesvet služabnik. A če s tem potresom odpreš njihova srca za novo setev, Gospod, potem se ti zahvaljujem, da si podrl moje delo. Daj, da ga s tvojo pomočjo na novo zgradim!«

(Nadaljevanje)